

Behandling af vanskelige skriftsteder

"Og I skal se Guds tålmodighed med verden som et udtryk for hans ønske om, at alle mennesker skal have mulighed for at blive frelst. Vores elskede ven og medarbejder Paulus har med den visdom, han har fået, skrevet om det i flere af sine breve. I hans breve er der ting, som er svære at forstå, og som de, der ikke har fået en solid undervisning, fordrejer til deres egen ulykke, ligesom de fordrejer de andre skrifter" (2 Pet 3,15-16, Bibelen på hverdagsdansk).

Hovedtanke

Skriftsteder, der er vanskelige at forstå, kræver, at de studeres grundigt.

Introduktion

Tekster kan være svære at forstå på grund af ...

> *historiens ulideligt brede grøft (Lessing)*

I Bibelen møder vi en helt anden tid, gamle sprog og en fremmed kultur. For at overvinde denne grøft kræves der grundigt kendskab til disse.

> *fremmedgørelsens ulidelige brede grøft*

Som teologistuderende beklagede den senere ungdomspræst Wilhelm Busch sig til sin mor: "Bibelen er blevet ulidelig for mig, fordi der står så mange uforståelige ting i den." Hans mor mindede ham om et brev, som han havde sendt fra fronten: "Hvor langt og hvor længe har jeg været borte fra jer, så jeg ikke længere kan forstå brevene, der kommer hjemmefra!" Han satte dengang ikke spørgsmålstegn ved meddelelserne hjemmefra, men oplevede adskillelsen fra hjemmet som et problem. Denne erfaring anvender moderen til at svare: "Bibelen er også et brev, den levende Guds brev fra det evige hjem – skrevet til dig. Hvis du ikke længere kan forstå dette brev, må du ikke lægge brevet det til last. Det er dit ansvar at sige til dig selv: Nu vil jeg virkelig gøre mig umage og fordybe mig i teksten" (<https://zeltmacher.eu/wilhelm-busch-der-brief-aus-der-heimat>, 6.5.2019).

Når jeg bliver opfordret til at læse Bibelen som "et brev hjemmefra", er det så ikke tilladt at stille spørgsmål til det?

EKSKURS

Holdninger, der fører til målet

ApG 17,11

Med hvilken indstilling bør man læse i Bibelen?

- **Under bøn**

Den, der beder...

- åbner sig for Guds ånd.
- frigør sig selv for rethaveri.
- forventer overraskelser.
- accepterer at få rådgivning til sit liv.

- **Med ærlighed og åbenhed**

Tillad spørgsmål. Benægt ikke vanskeligheder. Dæk ikke over noget. Brug ikke tyndbenede eller undvigende argumenter. Overvej forskellige udlægninger. Drag ikke overilede konklusioner. Indrøm for dig selv og andre, at spørgsmål forbliver ubesvarede.

- **Med omhu, beslutsomhed og tålmodighed**

Riv ikke informationer ud af deres sammenhæng.

Vær opmærksom på sammenhængen (afsnit, bog, bibel).

Efterforsk grundteksten ved at...

- sammenligne forskellige oversættelser.
- gøre brug af kommentarer.
- spørge andre, der har indsigt i de bibelske sprog.

- **Med ydmyghed**

Der findes spørgsmål, som vi ikke kan finde svar på.

Det er korrekt nok, at vores forstand gerne vil forstå, hvad hjertet tror. Men der findes også forhold, som overstiger forstanden.

Hvor går grænsen mellem seriøst studium og opslidende grublen?

Hvilke spørgsmål har du længe været optaget af?

I skal vokse i nåde og erkendelse

2 Pet 3,13-18

**Hvad er den kristne menigheds håb?
Hvilken indstilling og hvilken adfærd følger deraf?**

Baggrund

Guds løfter gælder. Han holder sit ord. Hans rige kommer. Til sidst vil der herske retfærdighed – for alle og for altid. Dette udsagn følges af tre opfordringer: Vær ivrige! (v. 14) – Tag jer i agt! (v. 17) – Voks! (v. 18).

- *Vær ivrige! – Til hvad?*
Forventningen om endens tid medfører en nødvendig, praktisk konklusion. Viden er ikke tilstrækkelig. Kun troen på Kristi sonoffer formår at lade os stå uplettet og lydefri foran Gud (Ef 5,25-27).
- *Tag jer i agt! – For hvad?*
Det væsentlige er tydeligt hos Paulus. De uforstandige kaster sig med forkærlighed over vanskeligt forståelige tekster og udnytter den opnåede forvirring til at forføre mennesker.
- *Voks! – I hvad?*
"Vranglærere betragter medlemmer af de apostoliske menigheder som 'tilbagestående'. Deres motto: Erkendelse, erkendelse, hele tiden ny erkendelse! Men Peter taler først af alt om at vokse i nåden fremfor erkendelse. Det drejer sig ikke om at vokse i 'højden', men i dybden" (Wuppertaler Studienbibel (WStB), Werner de Boor, *Der zweite Brief des Petrus*, Berlin 1982, 217). Begærlig søgen efter sensationelle nyheder er ikke det væsentligste, men det er at fatte dybden i, hvad Kristus har gjort for os og gør i os.

Til fordybelse

Måske har de, *der ikke har fået en solid undervisning* (v. 16, Bibelen på hverdagsdansk) også påberåbt sig Paulus' budskab om frihed fra loven (2 Pet 2,19)

Til anvendelse

I så fald ville advarslen fra 1 Pet 2,16 være på sin plads:
Benyt ikke friheden som...
- dække for ondskaben,
- undskyldning for egne forseelser,
- carte blanche til tøjlesløshed.

Fordyb dig i og forkynd det væsentlige

2 Tim 2,14-18

Læs vers 15 i flere oversættelser.**Hvad menes der med at gå lige på med sandhedens ord?**

Baggrund

Timotheus opfordres til at gå lige på med sandheden, dvs. at forkynde den klart og utvetydigt. Udtrykket betyder ordret at "skære i den lige retning". Er det tanken om bonden, der skal trække en lige plovfure? Eller om snedkeren med sit rene snit? Det er i hvert fald nødvendigt med øvelse – også i åndelig henseende. Når man går lige på med sandhedens ord, så sker det ikke ensidigt eller fordrejet.

Tale er sølv, samtale er guld, men ordkløveri er udelukkende til skade. "Trangen til at kives om sandheden i stedet for besindigt at bøje sig under den (Tit 2,12) har noget smittende over sig: Snakkehovederne selv mister mere og mere af deres sandhedserkendelse og gode manerer (1 Kor 15,33), og de, der lytter til dem eller indlader sig på ufrugtbare diskussioner med dem, berøves også disse" (Stuttgarter Jubiläumsbibel 349).

For udtrykket *kræft* står i grundteksten et ord med betydningen "det alt fortærende". Sandheden søndernaves: Opstandelsen? – Finder ikke sted. – Er allerede sket.

Til fordybelse

Har vranglærerne taget selveste Paulus til indtægt for det, har de misforstået hans dåbsforståelse eller bevidst fordrejet den (sml. Rom 6,4; Kol 2,12; 3,1-4; Ef 2,6; 5,14)?

Til anvendelse

Hvornår burde jeg gå ind i vanskelige samtaler? Hvornår er det på sin plads med Jesu provokerende talemåde om "ikke at kaste perler for svin"?

Til eftertanke

"Uden Bibelen vil den protestantiske forkynder være et snakkehoved og den katolske præst en magiker" (Theodor Schlatter, protestantisk teolog, 1886-1971).

Giv agt på dig selv og den undervisning, du giver

1 Tim 4,12-16

Suppler de følgende opfordringer til Timotheus.

- Lad ingen ringeagte ...
- Vær et forbillede i ...
- Tag vare på ...
- Forsøm ikke ...
- Giv agt på ...
- Hold fast ved ...

Til fordybelse

"Timotheus skal tage vare på sig selv. Paulus som evangeliets forkyn-der har kontrol over sig selv. Mange er i den grad beskæftiget med den rette lære, at de forsømmer deres eget rette liv over for Gud. Atter er der andre, der mener, at de vil kunne glemme sig selv, eller at deres kaotiske forhold forsvinder af sig selv, ved at være aktive og overbe-byrdede med opgaver.

Men ingen nok så ihærdig aktivitet kan erstatte det at tage vare på sit eget liv. Her er der ikke tale om from egoisme, om selvcentreret sjæle-sorg for sit eget velbefindendes skyld. Der kan ikke herske tvivl om, at det er og bliver første prioritet at vogte sit eget hjerte frem for læren ... Den, der opmærksomt står over for Gud, som ser i det skjulte, for-mår også at vogte over læren i den rette ånd" (WStB, Hans Bürki, *Der erste Brief des Paulus an Timotheus*, Berlin 1986, 146).

Til anvendelse

Hvad har jeg vanskeligst ved ...

- at acceptere det uforståelige, som for eksempel problemet med hvordan det onde kunne opstå i en fuldkommen verden?
- at praktisere det klart forståelige, som for eksempel at tilgive det onde, som er begået over for mig?

Til eftertanke

"De fleste mennesker har vanskeligheder med skriftsteder, som de ikke forstår. Jeg for min del må tilstå, at netop de skriftsteder, som jeg forstår, foruroliger mig" (Mark Twain)

Stå ved det stykkevis

1 Kor 13,8-13

Kan man stole på Skriften, når den dog er et "stykværk" og ser ud som et gådefuldt spejl?

Baggrund

"Alle de gaver, som korintherne synes er vigtige (v. 8), skal *forstå*, når den ufuldkomne jordiske erkendelse af og tale om Gud ender i det fuldkomne fællesskab med Gud. *Kærligheden* bliver (v. 13), for det er Guds væsen (sml. 1 Joh 4,7-8.16). Spejlbilledet var utydeligt (v. 12) på grund af de antikke metalspejles dårlige kvalitet. Derfor er det korrekt, at det oversættes ordret med, at vi ser i en *gåde*" (Stuttgarter Erklæringsbibel (SEB) 1710)

Til fordybelse

"Dette fuldkomne er dog kærligheden ... erkendelse og kærlighed forholder sig til hinanden som stykværk til fuldkommenhed. Og jo større længslen efter fuldkommenheden er i det menneske, der prøver at erkende, desto større kærlighed vil han eje. Den fuldkomne erkendelse er den fuldkomne kærlighed. Det er en sølsom og dog meget dybsindig og sand sætning, som Paulus giver udtryk for" (Dietrich Bonhoeffer, DBW Band 13, London 1933-35, 395f.).

Til anvendelse

Vi kan roligt stå ved stykværket og behøver ikke at skamme os over vores begrænsede erkendelse. Men: Børnelærdommen må gerne vokse og modnes. "Jeg ved, at jeg intet ved," sagde Sokrates, ikke som en elev, men som vis mand, der netop derfor klart erkendte sin begrænsning.

Til eftertanke

"Vi ville ikke erklære vores viden for stykværk, hvis vi ikke havde et begreb for det hele" (Goethe)

"Der findes ikke noget lysere end solen, dvs. Skriften. Selv om den dækkes af en sky, så er det dog stadig den samme lyse sol, der er bagved. Er der altså et vanskeligt skriftsted i Bibelen, så tvivl dog ikke. Det er uden tvivl den samme sandhed, der står bagved og som kommer tydeligt frem andetsteds. Og den, der ikke kan forstå det dunkle, bør blive ved det, der står klart" (M. Luther).

Hold fast

ApG 2,37-42

"De holdt fast ved apostlenes lære og fællesskabet, ved brødets brydelse og ved bønnerne" (v. 42)

Baggrund

Hold fast ...

- *ved apostlenes lære.* For de havde både set og hørt såvel den jordiske som den opstandne Kristus.
- *ved fællesskabet.* Hermed menes det sammenhold, som skulle tjene til, at ingen i menigheden skulle lide nød.
- *ved brødets brydelse.* Hermed menes nadveren, som blev indtaget under et almindeligt aftensmåltid.
- *ved bønnerne.*

Til fordybelse

De ovenfor nævnte fire livselementer er almengyldige for menighedslivet. Set i forhold til vanskelige bibeltekster, uoverensstemmelser og tilsyneladende modsigelser, kan disse opfordringer betyde:

- Ved egne udlægninger bør man ikke overse eller springe over *apostlenes lære* og ride sine kæpheste.
- I *fællesskabet* er der mulighed for at korrigere egne holdninger. Ingen har hele overblikket. Samtaler er med til at bringe klarhed.
- I *nadveren* koncentrerer troen om det væsentligste. Deltageren viser, hvad han trænger til. Den trængende kan ikke prale med den bedrevidendes påfuglehale.
- *Bønnerne* viser, at man er afhængig af Gud. De udtrykker ydmyghed og det at gøre sig parat til noget nyt.

Til eftertanke

Når man knæler, ser man alt fra en ny vinkel.

"I Bibelen taler Gud til os som et menneske, der taler med sin ven"
(M. Luther)

Resumé

Den, der læser Bibelen som "et brev hjemmefra", vil ikke vende sig bort fra Gud, men vende sig til ham, når vanskelige skriftsteder skal undersøges.

Spørgsmål til drøftelse

Udgangspunkt

1. Kender I "Timeglas-management"?
Lad alting slippe igennem og vent på, at det vendes.

Helt seriøst – hvordan håndterer I vanskeligheder?

2 Pet 3,13-18

2. **Hvilke holdninger kan føre til forvrejninger af bibelske sandheder?**

Hvordan undgår vi den slags vildfarelser?

2 Tim 2,14-18

3. Man skal ikke kaste perler for svin.

Hvilke diskussioner skal man deltage i og hvilke ikke?

Supplerende
spørgsmål

4. "Vi har ikke først og fremmest problemer med det i Bibelen, vi ikke forstår; vi har langt større problemer med det, vi forstår"
(<https://jesusnet.dk/soeg>) [Mark Twain]

Gælder det også for jer?

1 Kor 13,8-13

5. **Hvordan lever I med spændingen mellem at forstå og ikke at forstå, mellem klarhed og det gådefulde i forhold til Bibelen?**

Afslutning

6. **Hvilke vanskelige skriftsteder burde tages op i bibelstudiet eller i prædikenen?** (Giv forslagene videre til præsten)